

התועלות והעלויות של תכניות התעסוקה לחרדים המופעלות על ידי קרן קמח

ליסה קייב וחמוטל עבודי

פברואר 2011

קרן קמח הוקמה בשנת 2007 בתגובה למספר הגדול של גברים חרדים שאינם מועסקים ונסמכים על הממשלה ומקורות סיוע אחרים לפרנסת משפחותיהם. רבות מן המשפחות האלה חיות בעוני. מטרת קרן קמח היא לסייע לחרדים להשתלב בשוק העבודה כדי שיוכלו להגיע לעצמאות כלכלית ולפרנס את משפחותיהם.

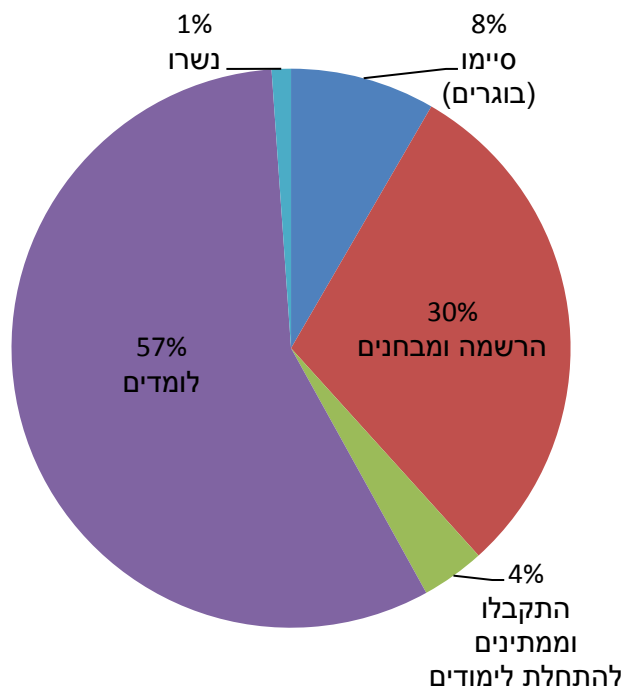
הגישה של הקרן שמה דגש על מתן הכוונה תעסוקתית למשתתפים והספקת הזדמנויות הכשרה שיאפשרו להם להגיע לרמות הכנסה המהוות תמריץ חיובי לחפש עבודה. קמח נוקטת בגישה הוליסטית הנשענת על אבחון מעמיק וייעוץ, על מנת לספק את מסלול התעסוקה הטוב ביותר לכל משתתף.

בסך הכל, אנחנו מוצאים שקמח הצליחה להגדיל את התעסוקה ואת ההכנסות בקרב רוב משתתפי התכנית. מאמציה לסייע לחרדים להשתלב בשוק התעסוקה הניבו תמורה משמעותית להשקעה בעבור החברה, הממשלה והמשתתפים.

השתתפות

קרן קמח מממנת תכניות באופן עצמאי ובשיתוף עם ג'וינט-תבת (שותפות בין הג'וינט לבין ממשלת ישראל המפתחת מענים חדשניים להעסקת קבוצות חלשות בשוק העבודה). קמח מממנת שני מסלולים: השכלה אקדמית והכשרה מקצועית. מכיוון שהקרן פועלת רק משנת 2007, רק משתתפים מעטים סיימו את לימודיהם האקדמיים. אולם, יש מספר ניכר של בוגרי תכניות ההכשרה המקצועית. בסך הכל, מאז 2007, השתתפו כ-5,600 איש בתכניות קמח. מאז אוגוסט 2010, סיימו 419 משתתפים את תכניות ההכשרה.

תרשים 1: התפלגות משתתפי קמח לפי השלב בתהליך מ- 2007 ועד אוגוסט 2010 – 5,600 משתתפים

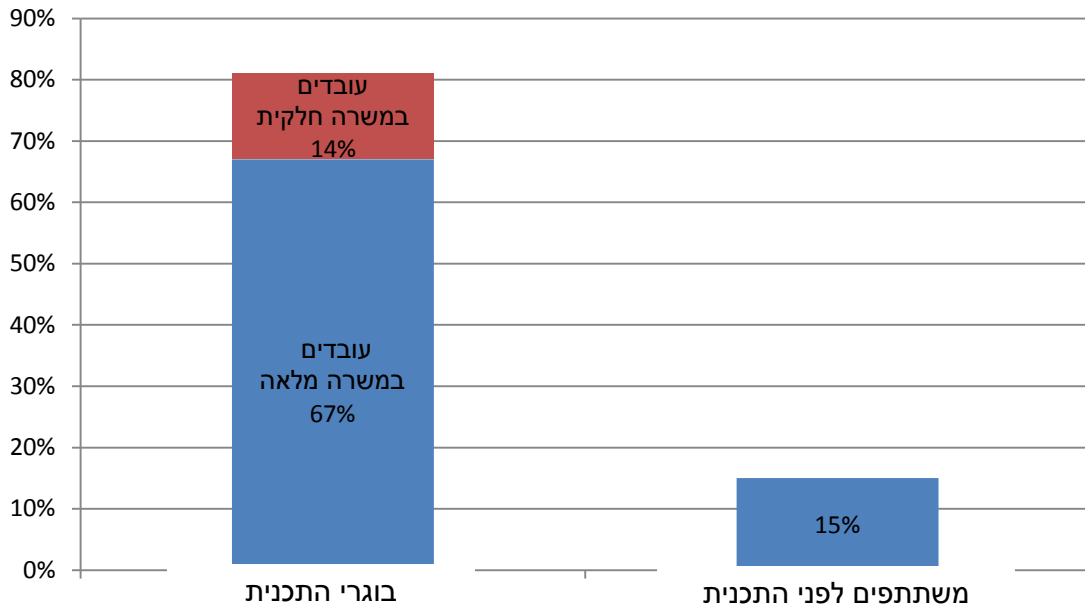

מאיירס-ג'וניט-מכון ברוקדייל התבקש לערוך מחקר על תכניות ההכשרה המקצועית של קמח. המחקר מבוסס על סקר בוגרים שנערך על ידי קמח באוגוסט 2010, במטרה לבחון את מצבם התעסוקתי ואת הכנסותיהם. מתוך 419 בוגרי התכניות, 388 (93%) ענו על כל השאלות בסקר. על בסיס נתונים אלה ונתוני העלויות שסופקו על ידי קמח, ביצענו ניתוח תועלת-עלות.

תעסוקה

מן המחקר עולה כי אחוז ניכר (81%) מכל בוגרי תכניות ההכשרה מועסקים. זהו גידול של 66 נקודות אחוז לעומת אחוז המועסקים לפני התכנית, הנאמד בכ-15%. 67% מן הבוגרים מועסקים במשרות מלאות ועוד 14% במשרות חלקיות.

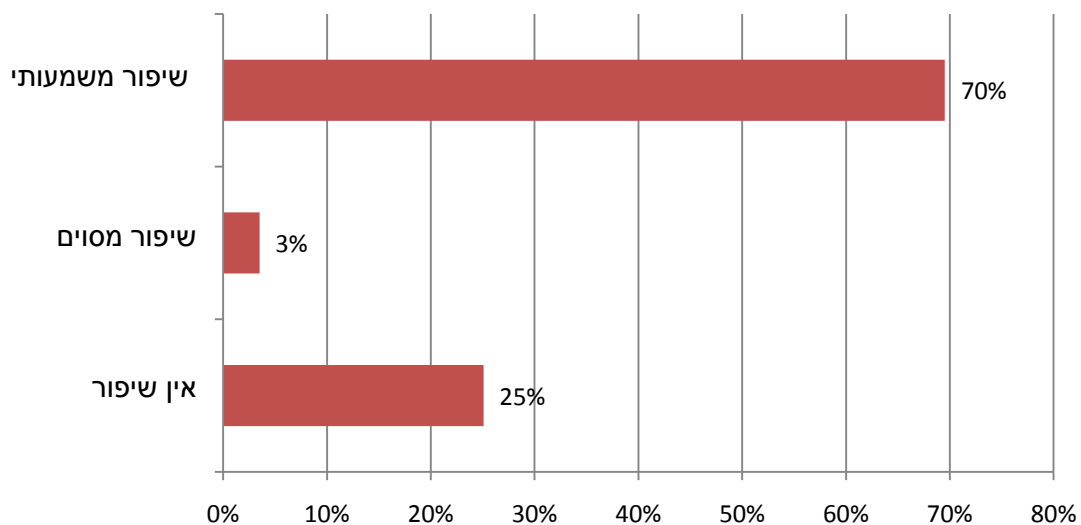
תרשים 2: שיעורי תעסוקה של המשתתפים לפני התכנית ושנה לאחר סיומה

הכנסות

רוב הבוגרים (70%) דיווחו על שיפור משמעותי בהכנסותיהם, ועוד 3% דיווחו על שיפור מסוים. רק 25% דיווחו שכלל לא חל שיפור בהכנסותיהם. רמת ההכנסה הממוצעת לבוגרי התכנית לאחר סיומה היא 65% מעל לשכר המינימום, כאשר הנתון מותאם ביחס לתעסוקה במשרה מלאה/חלקית.

תרשים 3: דיווח הבוגרים על שיפור בהכנסותיהם ומידת השיפור

ניתוח תועלת-עלות

ניתוח תועלת-עלות מעריך את התשואה בגין ההשקעה, כפי שהיא מתבטאת בהשוואה בין תועלות לעלויות משלוש נקודות מבט: החברה (תפוקה כלכלית), הממשלה (תקציב) והמשתתף (מצב אישי).

תוצאות הניתוח מוצגות במונחים של **התועלת נטו** (תועלות פחות עלויות) ובמונחים של **היחס בין התועלת לעלות**. תועלת נטו חיובית או יחס תועלת-עלות גדול מ-1 מצביעים על כך שסך כל התועלות גדולות מסך כל העלויות.

החברה (תפוקה כלכלית)

התועלת לחברה בשנה אחת נמדדת כגידול בהכנסות ברוטו, המשקף את הערך של התפוקה הכלכלית של המשתתף – 44,000 ₪. העלות לחברה כוללת כל עלייה בהוצאות המשתתף בגין היותו מועסק (כגון סידור לילדים, נסיעות) – 3,600 ₪ ועלויות הפעלת התכניות – 10,300 ₪. התועלת עולות על העלויות: התועלת נטו היא 30,100 ₪ לבוגר.

הגדלת מספר שנות העבודה של בוגרי התכנית מ-1 ל-5 שנים מגדילה את התועלת נטו לחברה ל-191,700 ₪ לבוגר.

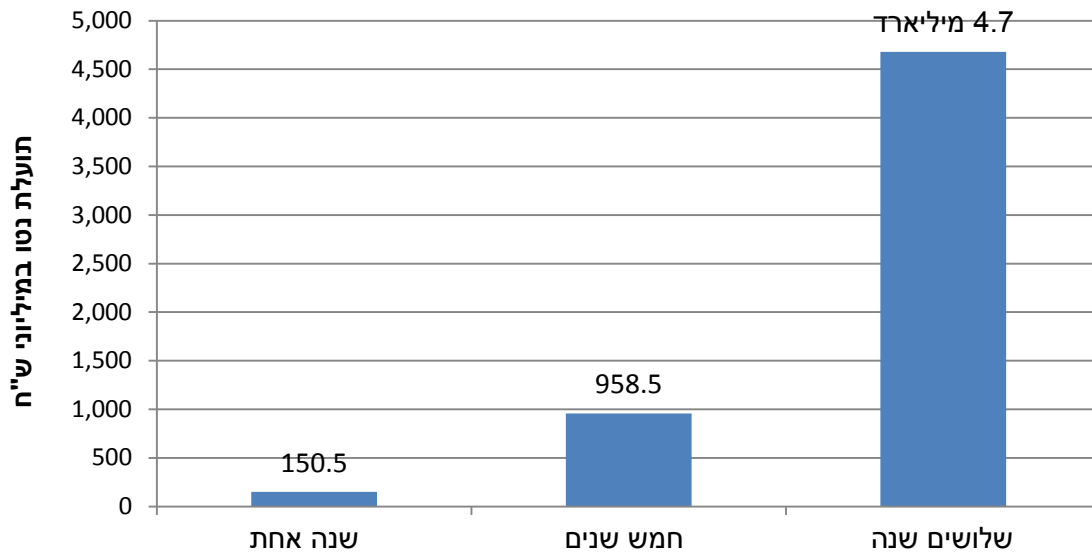
הרחבת את הניתוח עד ל-30 שנות עבודה. על מנת להרחיב את הניתוח נדרשנו לבצע מספר הנחות לגבי הגידול בהכנסות ולהוון את הערכים של התועלות והעלויות העתידיות. הנחנו שיעור היוון של 3.5% וגידול של 1% בהכנסות הריאליות, בתשלומי העברה ובהוצאות הקשורות ליציאה לעבודה. הרחבת החישוב ל-30 שנות עבודה מגדיל את התועלת המהוונת נטו ל-936,020 ₪ לבוגר.

עבור 5000 בוגרים, התועלת נטו לחברה תעמוד על 150.5 מיליון ₪, בהנחה שהם יעבדו במשך שנה אחת, 958.5 מיליון ₪ בהנחה שיעבדו במשך 5 שנים, ו-4.7 מיליארד ₪ (מהוון) בהנחה שיעבדו במשך 30 שנה.

לוח 1: נקודת המבט של החברה: תועלות, עלויות ותועלות נטו, עבור בוגר אחד ועבור 5,000 בוגרים, לפי הנחת תקופת עבודה, ב-2010 (בש"ח)

שלושים שנה	חמש שנים	שנה אחת	ניתוח תועלת-עלות
			תועלות
1.03 מיליון	220,100	44,000	הכנסות ברוטו
1.03 מיליון	220,100	44,000	סה"כ תועלות
			עלויות
10,300	10,300	10,300	עלויות התכנית
84,800	18,100	3,600	הוצאות הקשורות ליציאה לעבודה
95,100	28,400	13,900	סה"כ עלויות
936,020	191,700	30,100	תועלות נטו
4.7 מיליארד	958.5 מיליון	150.5 מיליון	תועלות נטו ל-5,000 בוגרים

תרשים 4: התועלות נטו לחברה, ל- 5,000 בוגרים, לפי הנחת תקופת עבודה, ב-2010 (בש"ח)

הממשלה (תקציב)

התועלת לממשלה בשנה אחת מורכבת מהשינוי בהכנסות ממיסים כתוצאה מהגידול בהכנסות מהעבודה של הפרט - 3,100 ₪ ומהחיסכון שנוצר עקב צמצום בתשלומי העברה שונים - 21,500 ₪. העלויות לממשלה של תכנית ההכשרה מחושבות על סמך ההנחה שהממשלה תיקח על עצמה את האחריות לחלקה של קמח בהוצאות אלה. העלויות נטו של תכנית ההכשרה

מחלקו של המשתתף עומדות על 8,425 ₪ לבוגר. התועלות עולות על העלויות: התועלת נטו היא 16,175 ₪ לבוגר.

הגדלת מספר שנות העבודה של בוגרי התכנית מ-1 ל-5 שנים מגדילה את התועלת נטו לממשלה ל-114,475 ₪ לבוגר. גידול נוסף עד ל-30 שנות עבודה מגדיל את התועלת המהוונת נטו ל-567,075 ₪ לבוגר.

עבור 5000 בוגרים, התועלת נטו לממשלה תעמוד על 80.8 מיליון ₪, בהנחה שהם יעבדו במשך שנה אחת, 572.3 מיליון ₪ בהנחה שיעבדו במשך 5 שנים, ו-2.8 מיליארד ₪ (מהוון) בהנחה שהם יעבדו במשך 30 שנה.

לוח 2: נקודת המבט של הממשלה: תועלות, עלויות ותועלות נטו, עבור בוגר אחד ועבור 5,000 בוגרים, לפי הנחת תקופת עבודה, ב-2010 (בש"ח)

שלושים שנה	חמש שנים	שנה אחת	ניתוח תועלת-עלות
			תועלות
72,400	15,500	3,100	הכנסות ממסים
503,100	107,400	21,500	צמצום תשלומי העברה שונים
575,500	122,900	24,600	סה"כ תועלות
			עלויות
8,425	8,425	8,425	עלויות התכנית
8,425	8,425	8,425	סה"כ עלויות
567,075	114,475	16,175	תועלות נטו
2.8 מיליארד	572.3 מיליון	80.8 מיליון	תועלות נטו ל-5,000 בוגרים

המשתתף (מצב אישי)

התועלת למשתתף בשנה אחת מורכבת מן השינוי בהכנסות ברוטו – 44,000 ₪. העלויות למשתתף כוללות כל גידול במיסים שהוא משלם – 3,100 ₪, הוצאות הקשורות ליציאה לעבודה – 3,600 ₪, אובדן תשלומי העברה שונים (כולל אובדן מלגות מהכולל ואחרות) – 21,500 ₪ ועלות שכר לימוד לתכנית – 1,900 ₪. התועלות עולות על העלויות: התועלת נטו היא 13,900 ₪ לבוגר.

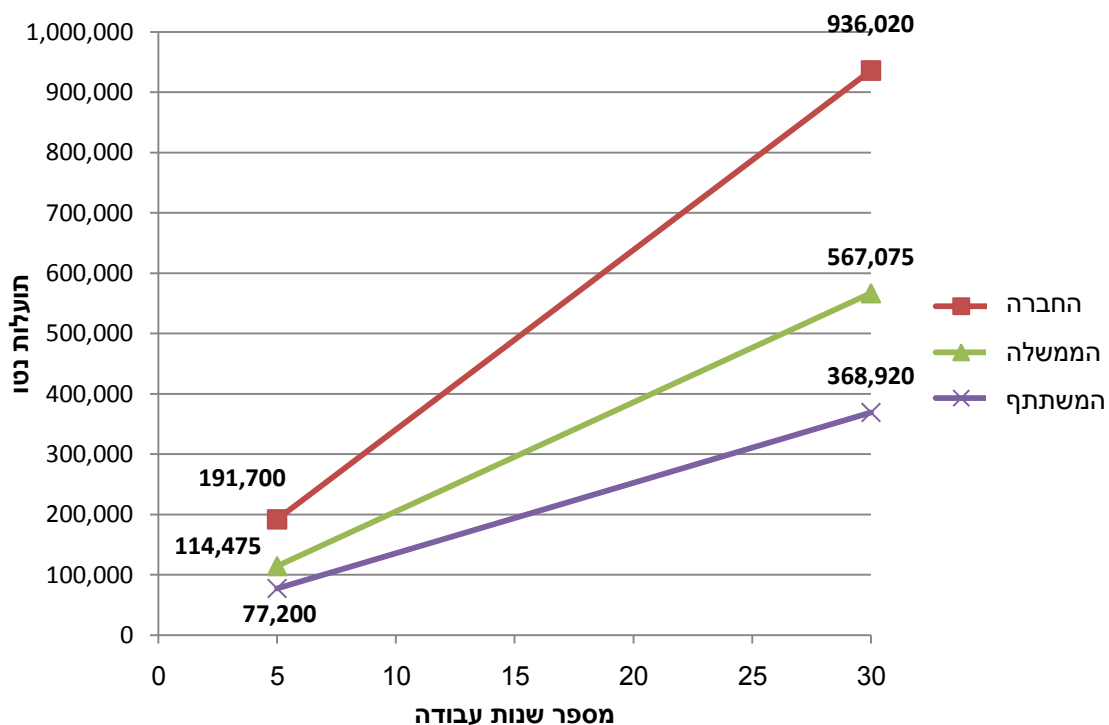
הגדלת מספר שנות העבודה של בוגרי התכנית מ-1 ל-5 שנים מגדילה את התועלת נטו למשתתף ל-77,200 ₪ לבוגר. גידול נוסף עד ל-30 שנות עבודה מגדיל את התועלת המהוונת נטו ל-368,920 ₪ לבוגר.

עבור 5,000 בוגרים, התועלת נטו למשתתפים תעמוד על 69.5 מיליון ₪, בהנחה שהם יעבדו במשך שנה אחת, 386 מיליון ₪ בהנחה שהם יעבדו במשך 5 שנים, ו-1.8 מיליארד ₪ (מהוון) בהנחה שהם יעבדו במשך 30 שנה.

לוח 3: נקודת המבט של המשתתף: תועלות, עלויות ותועלות נטו, עבור בוגר אחד ועבור 5,000 בוגרים, לפי הנחת תקופת עבודה, ב-2010 (בש"ח)

שלושים שנה	חמש שנים	שנה אחת	ניתוח תועלת-עלות
			תועלות
1.03 מיליון	220,100	44,000	הכנסות ברוטו
1.03 מיליון	220,100	44,000	סה"כ תועלות
			עלויות
1,900	1,900	1,900	עלויות התכנית
84,800	18,100	3,600	הוצאות הקשורות ליציאה לעבודה
72,400	15,500	3,100	תשלומי מסים
503,100	107,400	21,500	אובדן תשלומי העברה שונים
662,200	142,900	30,100	סה"כ עלויות
368,920	77,200	13,900	תועלות נטו
1.8 מיליארד	386 מיליון	69.5 מיליון	תועלות נטו ל-5,000 בוגרים

תרשים 5: התועלות נטו לבוגר, בהנחה של 5 ו-30 שנות עבודה לאחר סיום התכנית, לפי נקודת מבט, ב-2010 (בש"ח)

יחסי תועלת-עלות

יחסי תועלת-עלות מייצגים את התשואה לכל שקל שהושקע.

תרשים 6: יחסי תועלת-עלות, לפי נקודת מבט והנחת תקופת עבודה, ב-2010

